No. 8. Vierde Jaargang. Augustus 1884.

MAANDBLAD
VAN DE VEREENIGING
TEGEN DE KWAKZALVERIJ.

Redacteurs Dr. G. W. BRUINSMA te *Steenbergen* en Dr. VITUS BRUINSMA te *Leeuwarden*. — Uitgever H. VAN BELKUM Kz. te *Leeuwarden*.

Dit blad verschijnt den eersten van elke maand. Prijs per jaar f 1,25, franco per post. Men abonneert zich bij alle boekhandelaren en bij den uitgever, doch niet anders dan voor den geheelen jaargang.

Het abonnementsjaar loopt van 1 Januari tot 31 December.

Over het bedrag wordt in de eerste drie maanden beschikt.

Lid der VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ is elk die haar doel wil helpen bevorderen en een jaarlijksche contributie betaalt van f 3.—. Men wordt lid door aanmelding bij den secretaris-penningmeester of een der andere bestuursleden. Het vereenigingsjaar loopt van 1 Jan. tot 31 Dec. Over de contributie wordt in de eerste drie maanden beschikt.

De leden der Vereeniging ontvangen, behalve een exemplaar van het blad, zooveel exemplaren als zij wenschen ter verspreiding.

BESTUUR DER VEREENIGING.

Dr. G. W. BRUINSMA, Geneesheer te Steenbergen, Voorzitter.
Dr. H. P. KAPTEIJN, „ „ Abcoude.
P. KRUYSSE, Apotheker „ Amsterdam.
Mr. J. C. MEIJER, Advocaat en Procureur te Leeuwarden.
Dr. VITUS BRUINSMA, Leeraar a.h. Gymnasium te Leeuwarden, Secretaris-Penningmeester.

De Statuten van de VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ zijn goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 10 November 1883, No 26.

De eerste twee artikelen van deze Statuten luiden:

Art. 1 De Vereeniging tegen de Kwakzalverij is gevestigd te Leeuwarden

Zij heeft ten doel de bestrijding der kwakzalverij, in het bijzonder die met geneesmiddelen.

Art. 2. De Vereeniging tracht haar doel te bereiken:

a. door het onderzoek van als geneesmiddelen aanbevolen stoffen;

b. door het nasporen van de bedriegelijke handelwijzen die bij het aanbevelen van de middelen worden te baat genomen;

c. door het bekend maken der uitkomsten van het onder *a* en *b* genoemde;

d. door het bevorderen van de toepassing der wettelijke bepalingen, die de kwakzalverij kunnen tegengaan;

e. door aan te dringen op betere wettelijke bepalingen ter bestrijding der kwakzalverij.

INHOUD.

Raadgevingen in tijden van Cholera.

Berichten: Jaarlijksche vergadering. — Subsidie van de Maatschappij voor Geneeskunde. — Een Cholera-tinctuur. — Uit Amerika. — Uit Zuid-Afrika. — Uit Indië.

Rechtszaken: Het proces Oidtmann. — Veroordeeling te Rotterdam. — Proces-verbaal te Doesburg. — Massage door onbevoegden. — Een merkwaardig kwakzalver voor de rechtbank te Heerenveen.

Middeltjes tegen Cholera.

Kleine mededeelingen: Weer twee middeltjes om het haar te kleuren, Asiatique en Eau d'Amerique. — Het dronkenschap-middel van de Erven Wed. Abbring.

Correspondentie: o. a. over Hygia-water en Redlauers Exteroogen-tinctuur.

Herhaalde waarschuwingen: Miraculo-praeparaten.

Raadgevingen in tijden van Cholera.

Dank zij het toenemend verkeer en de ontzaglijke uitbreiding der dagbladpers, is nog nimmer de mogelijke komst dezer gevreesde volksziekte zoo lang te voren in al zijne bijzonderheden besproken als op 't oogenblik, niettegenstaande de epidemie nog dagreizen ver van onze grenzen verwijderd is.

Dank zij den vooruitgang der wetenschap en inzonderheid de onderzoekingen van den beroemden KOCH, is de eigentlijke oorzaak en de daarvan afhankelijke verspreiding der ziekte nimmer zoo goed bekend geweest als thans.

Hebben 't een en ander er nog niet toe geleid het middel ter genezing van de ziekte te vinden of met zekerheid de wijze aan te geven, om zich te vrijwaren tegen iedere besmetting, den weg voor beiden is aangewezen en reeds nu zijn er bepaalde en duidelijke gegevens, waarmede de Staat, het individu en den geneesheer hun voordeel kunnen doen.

Een kort overzicht is het groot aantal leeken onder onze lezers allicht niet ongevallig, de deskundigen mogen het om der wille van dezen voor lief nemen.

KOCH heeft in den laatsten tijd aangetoond, dat gelijk het reeds voor vele andere ziekten van mensch en dier bewezen was, ook de *Aziatische Cholera* wordt gekenmerkt door het aanwezig zijn in het menschelijke lichaam van uiterst kleine, slechts onder 't mikroskoop onder bepaalde omstandigheden zichtbare levende wezens, zeer eenvoudig van samenstel en op den grens staande van de planten- en dierenwereld, doch tot de laatste behoorende en bekend onder den algemeenen naam van bacteriën.

Eene eigenaardige vorm dezer wezens, de *Cholera-microbe*, is aanwezig in de uitwerpsels van elken lijder aan *Cholera Asiatica*, en juist daardoor onderscheidt zich deze uitheemsche ziekte van de zoogenaamde *Cholera nostras* of inlandsche braakloop, die niet besmettelijk is, doch overigens in uiterlijke kenteekenen, in haar voorkomen gedurende zekere jaargetijden, somwijlen zelfs in haar doodelijken afloop met de eerstgenoemde zeer veel overeenkomst heeft.

Men wachte zich wel bij 't spreken over 't aanwezig zijn van diertjes in de menschelijke uitwerpsels ook maar te denken aan ingewandswormen of iets van dien aard; de dierlijke wezens, waarvan hier sprake is, zijn kleiner dan het kleinste stofje dat het oog kan aanschouwen, hun aantal wordt geteld bij millioenen.

Vooral of misschien alleen door de spijsverteeringsorganen, dus met het eten of drinken, komen deze wezentjes in het menschelijk lichaam, waarbinnen zij onder begunstigende omstandigheden zich in onmoemlijk korten tijd ontwikkelen en in ontzaglijke menigte vermeerderen.

Als een vreeselijk voorbeeld van de macht van het kleine brengen deze *microben* tijdens en door hare snelle ontwikkeling en uitgebreide voortplanting, in het menschelijk lichaam weefselveranderingen en zenuwstoornissen te weeg van zulk een diep ingrijpenden aard, dat soms binnen enkele uren de dood er het gevolg van is.

En is daartegen niets te doen, is dit alles niet te voorkomen?

Op deze vraag, die natuurlijk op aller lippen zweeft, is een bepaald bevestigend antwoord onmogelijk, hoewel het volstrekt niet noodig is in moedeloosheid te wanhopen.

De microben kunnen vooreerst verhinderd worden ons te bereiken.

Wanneer, zoo als op 't oogenblik, de ziekte nog slechts woedt buiten onze grenspalen, moet dit geschieden door den Staat. Doelmatige en striktuitgevoerde quarantaine waar deze uitvoerbaar is, in de eerste plaats; daarna streng isolement van den eersten lijder, die binnen onze grenzen door de ziekte mocht worden overvallen en ontsmetting, 't best door verbranding, van 't geen hij met zich heeft gebracht. Daar bij het tegenwoordig uitgebreid internationaal verkeer niemand kan zeggen, in welke misschien kleine gemeente het toeval den reiziger uit Frankrijk zal aanvoeren, die de noodlottige kiemen met zich draagt, is 't een vereischte, dat in iedere gemeente zulk eene gelegenheid tot afzonderlijke verpleging en ontsmetting aanwezig is, en dat de hoofden der gemeenten zich diep doordringen van de dure verplichting tegenover hunne medeburgers die op hen rust, door nauwgezet, spoedig en met ijver te handelen.

't Geneeskundig Staatstoezicht zal het best weten, hoeveel in dezen nog ontbreekt, voordat de toestand kan gezegd worden te zijn, zooals hij behoort te wezen.

De ervaring heeft verder geleerd, dat de ontwikkeling der Cholera-microben en hare verspreiding werd bevorderd door de tegenwoordigheid van vocht, ophoopingen van vuil, rottende zelfstandigheden enz. Deze van de woonplaats der menschen te verwijderen of door ontsmetting hun schadelijk karakter te ontnemen, is eveneens een plicht der Overheid en slechts mogelijk door een ijverig en doortastend optreden van deze, ondersteund door de welwillende medewerking van 't publiek en het individu. Ook hieraan ontbreekt echter in zeer vele gevallen maar al te veel, totdat de nood aan den man en helaas, vaak de geschikte tijd voorbij is.

Mocht niettegenstaande doeltreffende voorzorgsmaatregelen de ziekte toch in onze omgeving uitbreken, dan werke elk bovendien voor zich zelf en zijn gezin. In de omgeving van den choleralijder moet alles aan ontsmetting onderworpen worden om de voortplanting der microben tegen te gaan.

Vooral aan vochtige voorwerpen van dierlijken of plantaardigen oorsprong hechten zij zich en blijven haar ontwikkelingsvermogen langen tijd behouden. Kookhitte vernietigt haar of doodt ze. Vruchten enz. moeten daarom van den schil worden ontdaan, eer ze gegeten worden en nog beter alle eten of drinken moet voor 't gebruik gekookt worden.

't Spreekt echter bijna van zelf dat in weerwil van zulk eene zorgvuldigheid enkele der gevreesde dierlijke kiemen in het lichaam kunnen geraken. Niet ieder krijgt echter daardoor de cholera. In dezelfde omgeving, bij dezelfde uitwendige levensomstandigheden, bij 't gebruik van 't zelfde voedsel, van denzelfden drank worden sommigen in den hevigsten graad, anderen niet aangetast.

De oorzaak moet hierin gelegen zijn, dat de choleradiertjes in het lichaam en de ingewanden geen geschikte stof vinden om zich verder te ontwikkelen, of dat hunne voortplanting door den een of anderen toestand van het menschelijke lichaam wordt tegengewerkt.

Welke deze toestand is, weten wij, helaas niet; ons ontbreekt dus het middel om hem te voorschijn te roepen en een dam op te werpen tegen de ziekte. Een schijnbaar goede gezondheid is geen waarborg, krachtige lichaamsgesteldheid, jeugd of ouderdom evenmin. In iedere epidemie worden gezonden en sterken weggerukt, even als zwakken en ouden van dagen.

Er zijn echter enkele omstandigheden die zeer duidelijk eene voorbeschiktheid voor de ziekte in 't leven roepen. 't Is niet zoo heel ongewoon de Cholera te hooren noemen „een armelui's-ziekte." En inderdaad vooral in 't begin van bijna iedere epidemie bepaalt zich het overgroot aantal slachtoffers tot de lagere volksklasse. Doch iedere nieuwe aangetaste levert een nieuwe kolonie van wezens, die elk voor zich de besmetting kunnen voortdragen. De gegoeden handelen dus in hun eigen belang door voor zich de kans op besmetting te verminderen, wanneer zij alle krachten inspannen om door betere voeding, ruimere huisvesting, vermeer-

derde zindelijkheid, de voornaamste gevolgen der armoede, en daarmee de voornaamste voortplanters der ziekte, te beteugelen.

Behalve armoede, kommer en ellende schijnen verschillende stoornissen der spijsverteeringsorganen een toestand in 't lichaam te weeg te brengen die de ontwikkeling der cholera-microben bevorderen. Zoowel misbruik van sterken drank, die het zenuwleven overprikkelt en bloedsaandrang te voorschijn roept, als spijzen die indigestie of diarrhee veroorzaken, zooals onrijp ooft of te veel vruchten. Ook invloeden die het zenuwleven ter neer drukken, als groote vermoeienis, langdurige inspanning en angst. 't Is uit het vorenstaande duidelijk, dat niemand door angst alleen de smetstof der cholera en dus de ziekte zal kunnen ontvangen, maar ieder die eenig begrip heeft van de verlammende werking van vrees en schrik op den mensch, hoe daardoor onder gewone levensomstandigheden alle werk- en denkkracht kan belemmerd worden, zal beseffen dat ook het weerstandvermogen tegen den schadelijken invloed dezer ziektemakende organische wezens moet verminderen.

Meer dan anders is het daarom noodig tijdens 't heerschen van cholera de hulp van den geneesheer in te roepen ook bij voorkomende lichte ongesteldheden, niet uit overdreven angst, maar om te voorkomen dat door koortsen, diarrheën of andere ongesteldheden een zwaktetoestand wordt onderhouden, die voorbeschikt maakt tot het opnemen of de ontwikkeling van toevallig opgenomen kiemen.

Nog meer echter is die hulp noodig wanneer zich ten slotte de ziekte heeft ontwikkeld; — hoewel helaas! vele zoo niet de meest aangetasten bezwijken, heeft toch de kunst enkele rationeele middelen, waarvan zij met recht somwijlen genezing mag verwachten.

Drie verschijnselen vooral kenmerken de cholera; de hevige brakingen en diarrheën en de berooving daardoor van 't lichaam van de noodige vochten; het diep gezonken zenuwleven en de verlaging van de lichaamstemperatuur. Juist deze verschijnselen hebben vele wetenschappelijke onderzoekers er toe geleid in opwekkende inspuitingen, 't toedienen van sommige geneesmiddelen, 't bevorderen der huidwerkzaamheid, door inwikkelingen, 't verblijf in zeer verwarmde omgeving enz. middelen tot genezing te zoeken en in sommige gevallen met gunstig gevolg aan te wenden.

Ziedaar wat wij meenden over de cholera in het algemeen in dit Maandblad te moeten zeggen. Het valt eigenlijk buiten het terrein waartoe ons blad zich in den regel beperkt. Ons doel is te waarschuwen tegen bedriegelijke middeltjes. Helaas, ook deze taak moeten wij ten opzichte van de cholera vervullen, zooals uit andere artikelen in dit nommer blijkt. Het bovenstaande moge tot inleiding daarvoor strekken.

Berichten.

De jaarlijksche Vergadering der Vereeniging is dit jaar voorshands vastgesteld op Dinsdag 26 Augustus aanstaande, 's ochtends 10 uur, in een der lokalen van Krasnapolski te Amsterdam.

De agenda zal later aan de leden worden toegezonden. Wie nog onderwerpen ter behandeling wenscht op te geven, gelieve ze te melden aan den Secretaris-penningmeester.

=

In de Vergadering van de *Nederlandsche Maatschappij ter bevordering der Geneeskunst* onlangs te Leeuwarden gehouden, is met bijna algemeene stemmen besloten aan de Vereeniging tegen de Kwakzalverij eene jaarlijksche subsidie te verleenen, tot een bedrag zooals door het Hoofdbestuur der Maatschappij telken jare zal worden vastgesteld.

—

Het *Dagblad van Zuid-Holland en 's Gravenhage* plaatst om zijne stadgenooten te believen of om andere min of meer *geldige* redenen, dikwijls van allerlei particuliere ondernemingen onder de gewone berichten aanbevelingen die onder de betaalde advertenties tehuis behooren.

Onlangs deed het blad dit ook ten opzichte van een zoogenaamd choleramiddel. Men las in het no. van 17 Mei het volgende:

„Men deelt ons mede, dat op voorschrift van dr. X, die 16 jaren in Ned. Oost-Indië als officier van gezondheid en burger-geneesheer is werkzaam geweest en vele cholera-lijders heeft behandeld en cholera-lijken heeft geopend, o. a. in het hospitaal te Soerabaija, door den heer Y. een cholera-tinctuur is gemaakt, die in tijden van epidemie de vatbaarheid voor cholera zeer vermindert of geheel wegneemt, met andere woorden de ontwikkeling van cholera-microben tegengaat en aan angstige personen een groote geruststelling geeft.

»Mocht dit middel proefhoudend zijn, dan is hierdoor een belangrijke dienst aan de menschheid bewezen."

Waar wij hier X en Y hebben ingevuld prijkten de namen van een Haagsch geneeskundige en een Haagsch apotheker.

Dat deze cholera-tinctuur, zoo min als eenige andere, de vatbaarheid voor cholera niet zeer vermindert of geheel wegneemt weet dr. X zoo goed als ook apotheker Y het kan weten, en het *Dagblad* steekt ben de loef af in oprechtheid door ten minste te twijfelen of het middel wel »proefhoudend" is bevonden.

't Is te betreuren dat het dreigen van de cholera zulke speculaties in het leven roept.

—

Het laatste nieuws op het gebied der kwakzalvers-reclame uit Amerika is: een advertentie, waarin een verkooper van middeltjes tegen hoog honorarium kaalhoofdigen vraagt, die er in willen toestemmen aankondigingen van zijn waren op hunne hoofden te doen schilderen.

Of zich daarvoor reeds personen hebben aangeboden weten wij niet. Voor alle middelen zou de methode trouwens niet kunnen aangewend worden met name niet voor de haarwatertjes, die den groei van het haar moeten bevorderen. Dan ware het onvermogen van het middel wat al te duidelijk te gelijk met het middel zelf geannonceerd.

—

Een voorbeeld van treurige gevolgen van een welgemeenden vriendenraad vinden wij in de nieuwsbladen vermeld uit Z.-Afrika.

De oudste zoon van den heer Stephanus du Toit, te Hope Town, had onlangs eene razende tandpijn, waarop een vriend hem ried een soort gift in den hollen tand te steken. Hij deed het, en het schijnt, dat dit gift door zijn bloed is gegaan, of dat hij een gedeelte er van ingeslikt heeft, want eenige oogenblikken daarna kreeg hij een soort van stuiptrekking en riep hij zijn vader toe: »Pa, ik sterf", waarna hij onmiddellijk den geest gaf.

—

Indische kwakzalvers. Meermalen kan men inlandsche vrouwen ontmoeten, die een mand, geheel gevuld met fleschjes en potjes op den rug dragen. In die fleschjes bevinden zich allerlei soorten inlandsche medicijnen, die zij overal te koop aanbieden. Een Europeesch meisje van 18 jaren, woonachtig op Pengapon en dat aan koorts leed, nam van zulk een vrouw een fleschje met medicijn, met het ongelukkig gevolg, dat zij een kwartier later onder de hevigste smarten overleed.

(*Amst.*)

Rechtszaken.

Het proces Oidtmann. In het nummer van Mei 1882 plaatsten wij een artikeltje naar aanleiding van een middel, in de dagbladen aangekondigd onder den naam van *purgatief*, uitgevonden door en verkrijgbaar gesteld bij den heer Oidtmann, plattelandsheelmeester te Maastricht, zich noemende en schrijvende Dr. Oidtmann.

De genoemde persoon achtte zich hierdoor in zijne rechten gekrenkt, vooral toen het artikel in zijn geheel was overgenomen in de *Overmaasche courant*, een blaadje dat destijds in provincie Limburg het licht zag.

Nadat eerst vruchteloos beproefd was de zaak als strafzaak aanhangig te maken en ook de civiele actie tegen het Maandblad in Leeuwarden was afgestuit, (zijn wij goed ingelicht omdat men moeite ondervond bij het verkrijgen van een rechtsgeleerd raadsman aldaar) werd eindelijk bij de rechtbank te Maastricht een eisch van schadeloosstelling tot een bedrag van *twaalf duizend gulden* tegen de *Overmaasche courant* ingesteld, wegens vermeenden hoon en laster.

Aangezien het Maandblad herhaaldelijk het verzoek tot andere nieuwsbladen richt om het een of ander er uit over te nemen ter doelmatige meerdere verspreiding van den inhoud onder 't publiek, achtten wij ons verplicht den uitgever van het Limburgsche blad, die door het voldoen aan zulk een verzoek in ongelegenheid was geraakt, onze vrijwaring aan te bieden, nog voor dat wij daartoe gerechtelijk werden opgeroepen.

Zooals vele onzer lezers uit de dagbladen zullen vernomen hebben is eindelijk in deze zaak na ruim 2 jaar eene beslissing gevallen en werd de *Overmaasche courant* veroordeeld tot eene vergoeding van *drie duizend gulden*, verhaalbaar op de redactie van het Maandblad.

Het vonnis is ons nog niet beteekend; wij weten dus nog niets zekers van den inhoud en de overwegingen, die tot deze uitspraak hebben geleid. In de dagbladen hebben echter reeds allerlei illustraties de rondte gedaan en daarom moeten wij ook hier even de zaak bespreken.

Zoo lazen wij o. a. op meerdere plaatsen dat de verdediger, om het deugdzame van het *purgatief Oidtmann* aan 't licht te stellen, een kleine karrevracht vooral zeer groote klisteerspuiten ter zitting had meegebracht, „waarbij exemplaren van den meest ouderwetschen en „primitieven vorm, welke zwijgende getuigen den uitbun„digen lachlust opwekten, zoo van rechters als publiek."

Wij weten allen, dat in het dagelijksch leven, iemand zijn zaak gewonnen heeft, die de lachers op zijn zijde krijgt, doch de hilariteit zal hier in rechten wel geen invloed hebben uitgeoefend.

In een ander blad vinden wij aangeteekend: »de rechtbank verwierp de beweerde goede inzichten." Het is bijna niet aan te nemen dat de Rechtbank te Maastricht hiermede beoogde het goede doel van de werkzaamheden der Vereeniging, als wier woordvoerders de redacteurs van het Maandblad geacht worden op te treden, te ontkennen. Ware het zoo, wij zouden alle andere redenen voor 't oogenblik ter zijde latende, daarom alleen reeds met volkomen gerustheid de zaak aan de beoordeeling van een hooger rechtscollegie durven onderwerpen.

Dat trouwens de redactie van dit Maandblad, in de afkeurende beoordeeling van den heer *Oidtmann* niet alleen stond, leeren ons de officieele *stukken betreffende het geneeskundig staatstoezicht in Nederland*, waar wij lezen op blz. 102 (jaargang 1882) in het Verslag van den Adj.-Inspecteur voor Limburg:

„De aandacht van den officier van justitie te Maastricht werd gevestigd op een plattelands-heelmeester wegens zijne aanbieding tot verkoop van *purgatief*, als in strijd met art 1 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* no. 61), nadat het schrijven van den adjunct-inspecteur dienaangaande aan den verkooper onbeantwoord bleef." En later op blz 269:

„Wegens het afleveren van een geheim geneesmiddel werd tegen den plattelands heel- en vroedmeester Oidtmann te Maastricht door den commissaris van politie te Maastricht proces-verbaal opgemaakt en dit in handen gesteld van den officier van justitie ter arrondissements rechtbank aldaar."

Bovendien vinden wij nog aangeteekend in 't verslag eener vergadering van den geneeskundigen Raad te Maastricht gehouden, dat met algemeene stemmen eene motie werd aangenomen luidende: »De geneeskundige „Raad van Noord-Brabant en Limburg, gezien heb„bende dat in de hoofdstad van laatstgenoemde provincie, „door een geneeskundige herhaaldelijk geheime genees„middelen te koop worden aangeboden, door middel van „advertentiën in de locale en andere bladen, keurt zulk „een handelwijze, als zijnde in lijnrechten strijd met den „geest der wet en met de waardigheid van den genees„heer, ten hoogste af."

Dat door deze afkeuring denzelfden heer Oidtmann getroffen is, wordt later in de zelfde stukken in 't bijzonder nog vermeld.

Terwijl het hier niet de plaats is om het geincrimineerde artikel van 't Maandblad van Mei 1882 te verdedigen, meenden wij toch het bovenstaande te mogen en te moeten releveeren, omdat de couranten-berichten, waarin onze aanvankelijke veroordeeling gemeld wordt, de zaak wel eenigszins in een eenzijdig licht beschouwen.

Op de algemeene vergadering hopen wij aan *de leden* uitvoeriger inlichtingen te geven.

Intusschen hebben wij appel aangeteekend.

In verband met deze zaak leze men ook het slot van het artikel in dit nommer opgenomen onder den titel *Middeltjes tegen Cholera.*

—

De arrondissements-rechtbank te Rotterdam, heeft J. W. S., winkelknecht bij de wed. J. C. van den Berg, drogiste, in de Hoofdsteeg aldaar, veroordeeld tot twee geldboeten van *f*25, subs. 5 dagen gevangenisstraf voor elke boete, wegens het onbevoegd verkoopen van *Cardui benedicti.*

—

Op 23 Juli werd te Doesburg procesverbaal opgemaakt tegen D. Wanzing, bekend onder den naam van J. Vrijheid, wegens het onbevoegd verkoopen van medicijnen.

—

Ten einde de heelkundige gymnastiek, de zoogenaamde heilgymnastiek of orthopaedie, niet in kwakzalverij te doen ontaarden, is het volstrekt noodig dat de beoefenaars zich van overdrijving in het adverteeren onthouden en dat zij bij de aanwending een geneeskundige raadplegen. Dan kunnen zij veel nut stichten. Anders is er gevaar dat zij nu en dan het tegenovergestelde doen en zelfs kans dat zij in overtreding der geneeskundige wetten vervallen.

Dit reeds meermalen door ons besproken onderwerp werd onlangs ook in de Vergadering van den Geneeskundigen Raad van Gelderland en Utrecht ter spraak gebracht, waar een der leden mededeelde, dat een heilgymnast de massage uitoefende zonder aanwijzing van een medicus.

De Voorzitter antwoordde hierop, dat deze quaestie

reeds vroeger in dezen Raad is behandeld, en dat het is uitgemaakt, dat een dergelijke handeling slechts op raad en volgens aanwijzing van een bevoegd geneeskundige mag worden verricht.

Wij moeten hierbij aanteekenen dat men niet overal deze quaestie als uitgemaakt beschouwt. Zoo is in de jongste Vergadering van den Geneeskundigen Raad van Friesland en Groningen een Commissie benoemd om rapport uit te brengen over de vraag of de massage al of niet onbevoegde uitoefening der geneeskunde vormt. Deze Commissie bestaat uit de Heeren Dr. CORONEL, Dr. WICHERS en Mr. OPPENHEIM.

—

Voor de Arr. Rechtbank te Heerenveen stond Maandag 21 Juli j.l. terecht de kwakzalver Henderikus Kuvee, oud 44 jr. geboren te Leeuwarden, wonende te 's Gravenhage, thans gedétineerde, wegens het onbevoegd verleenen van geneeskundigen raad of bijstand. 14 getn. werden gehoord. Het dorp Oldemarkt was eenige dagen een vruchtbaar arbeidsveld voor bekl. Zondagavond 18 Mei kwam hij daar bij Rensje Bosch huisvr. van Karel Hofstra. Rensje had een open been, dat bekl. natuurlijk wel spoedig zoude heelen. Met Gods hulp genas hij alle kwalen zei hij. Het recept was: 1e wat bruine teer op een linnen lap om de teenen winden, 2e het wit van een ei kloppen, dat te mengen met zoete koemelk en die zalf op de wonde te leggen. Hij vroeg voor dien raad twee kwartjes, omdat Rensje ook maar een arm mensch was; anders nam hij altijd voor de visite een gulden. Rensje betaalde het gevraagde, volgde trouw het recept op, en . . . vond geen baat.

Den volgenden dag kwam bekl. bij de bakkerin Anna Lemstra, wed. Klaas van Essen. Hare dochter lag bedenkelijk ziek; twee doktoren hadden haar reeds eenigen tijd onder behandeling. Bekl. vroeg de zieke te mogen zien. De moeder weigerde dit; zij zag wel dat bekl. een kwakzalver was en hield zich daarom liever aan bevoegde geneesheeren. Bekl. deed nog eene laatste poging, doch leed gelukkig schipbreuk op het gezond verstand der moeder. Hij zei: „Ge moet het weten, maar haar leven kan er aan hangen, als ge den raad der dokters wilt volgen en den mijne niet aannemen. Het geneesmiddel is: een pond nuchteren kalverlong en een pond witte suiker, dat te zamen zóólang koken tot er een bruine schuim opkomt, die de zieke moet innemen.

De rijksveldw. Jan ten Haaften kwam juist in den winkel. Hij vroeg bekl. of deze bevoegdheid had tot het uitoefenen der geneeskunde Neen, dat had hij niet, zei bekl., maar hij gaf de menschen raad en daar kon men hem niets om doen.

Denzelfden dag kwam hij ook bij Margaretha van Veen, die somtijds lijdende was aan duizeligheid. Ook voor deze kwaal was bruine teer op een lapje om de teenen gewonden een onfeilbaar geneesmiddel. Bovendien moest de patient een lapje, waarin twee centen en een stukje bladtin waren benaaid, op den blooten rug dragen en moest zij thee drinken, getrokken van zwarte bessen en aardbeziën-planten.

Bekl. toonde de geneeskracht van al deze „geheimmiddelen" aan, dronk daarbij koffie, tot hij er genoeg van had en vroeg toen of de vrouw niet wat voor hem had uit de „flesse", waarop Margaretha die voor den dag haalde en bekl. nog tracteerde op twee of drie borrels jenever. Zij had hem voor den ontvangen raad bovendien nog een kwartje gegeven.

Nu was koopman Berend Froklage met zijn gezin aan de beurt. Bekl. kwam bij Froklage en zei: „Je lijdt aan rheumatiek." F. bekende dit. „Ik kan je helpen" hernam bekl. „Daar kan ik van daag niet mee staan, ik heb het veel te druk" gaf F. weer ten antwoord. Bekl. vertrok, maar kwam den volgenden morgen terug. „Wil ik je nu helpen?" vroeg hij Froklage. „Och dat kan je toch niet" zuchtte F. „Dan hoop ik dat je rheumatiek krijgt, dat je in elkander krimpt", was de hartelijke wensch van bekl „Daar kan je evenmin wat aan doen" zei F. „Nu", zoo kwam een derde tusschenbeiden, „je weet niet wat die man kan; ik zou hem toch maar eens laten begaan." „Wanneer het mij geld moet kosten, wil ik er geheel en al niets van weten" zei F. „Ik vraag je niets af" antwoordde bekl., „maar ik moet toch ook leven." Toen begon de operatie.

Bekl. streek F. met een lepel azijn over de polsen en gaf hem vervolgens den raad een aalshuid om den arm en een half pond telegraafdraad tusschen de schouderbladen te dragen. De dochter van Froklage had last van zeer zwakke oogen. Ook dat had bekl. spoedig opgemerkt. Het recept dat hij daarvoor gaf, was: 1e eenig huislook, gemengd met witte suiker, smelten en die olie op de oogleden smeeren; 2de een ei 7 minuten lang laten koken, precies door de helft snijden, de dooier er uit nemen en het witte een nacht op de oogen leggen. Toen hij de vrouw van Froklage te zien kreeg, zei hij tegen F. „je vrouw is ook lang niet goed." „Wat zeg je?" antwoordde F., „mijne vrouw mankeert niets en die is ook nog nooit ziek geweest." Bekl. trok F. wat ter zijde en fluisterde hem in het oor: „Je vrouw mankeert wel iets; reeds van haar achttiende jaar af heeft zij eene ziekte onder de leden. Ze moet geroest ijzeraftreksel met een half flesch wijn innemen." De vrouw en de dochter meenden echter wijs te doen den raad van bekl. niet op te volgen. Deze vertrok nadat hij van F. 2 kwartjes voor zijn advies had gekregen.

Eenige dagen later vertrok bekl. naar Balk, om daar de lijdende menschheid op te zoeken en haar, zoo al niet van haar kwalen, dan toch van haar geld af te helpen. De eerste, die in zijne handen verviel was de boereknecht Jan Kroeze. Kroeze had een opgezwollen vinger. Bekl. kon die wel genezen. Kroeze moest zien een kikvorsch te vangen, die opensnijden en om den vinger doen. Kroeze antwoordde echter: „dat gjit sa makiik net, it is tsjinwirdig sa'n kalde tiid, dat de kikkers er mar net for it opskeppen binne." Dan wist bekl. wel een ander middel. Hij maakte van een weinig wit poeder met een scheutje cognac een pleister, Kroeze wond die om den vinger, betaalde een kwartje, en . . . zijn vinger genas. Kroeze zegt: „de pleister heeft een heilzame uitwerking gehad, dat als mij zoo eens weer wat mocht overkomen, wil ik mij wel weer door bekl. laten raden.

Daarna bracht bekl. eene visite bij de 71-jarige tapster Wed. Postma te Wijckel. Haar zoon was lijdende aan vallende ziekte. Ook daarvoor had bekl. een middel. Hij nam een oude tinnen lepel vol azijn, deed daarin van zijn eigen geld een dubbeltje, een halfstuiverstuk en een stukje theelood, wond daarom een linnen lap, lei dit bezweermiddel den zoon op den blooten rug en vroeg voor deze „geneeskundige" behandeling 3 kwartjes. De moeder zei echter: „Ik geef je niets, ik ben al eens eerder door een van je gelijken opgelicht" „Het is goed," antwoordde bekl., „Ik kom echter het volgende jaar terug en ik sta er voor in, dat je zoon dan genezen is." „Als dat zoo is," hernam de moeder, „krijg je een goede fooi."

Zij had bekl. eindelijk toch maar twee kwartjes gegeven, die hij ook direct weder bij haar verdronk aan jenever.

Met nog meer kennis van jenever dan van geneesmiddelen zocht bekl. zijne patienten het liefst onder de houders van vergunningen.

Zoo ging hij direct van de Wed. Postma naar den kastelein Thomas IJkema. Terwijl hij daar eenigen tijd achter een slokje zat, had hij opgemerkt dat de kastelein niet weinig hardhoorig was. Wederom had hij dadelijk een geneesmiddel bij de hand. Hij sneed de wortel van een weverblad, zei tegen IJkema dat hij die moest laten trekken in een kopje rum, alles gezamenlijk warm maken en dan de wortel in het oor stoppen.

IJkema moest alle 24 uren een versche wortel nemen. De rum kon hij telkens weer gebruiken en als hij geheel van zijne doofheid genezen was, wel opdrinken. IJkema betaalde 40 centen, maar volgde het voorschrift niet op.

Zijn laatste stuk speelde bekl. bij den kleermaker Gorgonius Kestens op de Dracht te Heerenveen. Maandag 9 Juni kwam hij diens huis voorbij en vroeg de op de stoep staande dochter Elizabeth of zij hem dichtbij ook een barbier kon aanwijzen. Elizabeth wist er dichtbij geene, waarna bekl. weder verder zoude gaan, maar toen bemerkte dat Elizabeth een roode vlek op het eene wang had. Bekl. maakte een praatje en zei, dat hij die vlek wel wegmaken kon. Hij ging met de dochter in huis, waar de vader met rheumatiek te bed lag, maakte daar een drankje klaar, dat volgens hem bestond uit Sanderhoutpoeder met water en zei dat de dochter daarmee elken avond, wanneer de zon onder was, de vlek goed moest inwrijven en 's morgens weder uitwasschen.

Kestens zelf moest voor zijne rheumatiek 20 zwarte aalbessenblaadjes, 20 lindeboomblaadjes en een flierpit tot eene thee laten trekken en die drinken. Eene andere dochter van Kestens was lijdende aan toevallen van zenuwachtigheid Zij had die voor eenige jaren gekregen door schrik bij den brand van den molen van Kuipers. Toen bekl. die aanwijzing kreeg, fluisterde hij Kestens in het oor, dat de kwaal dan ook weder door schrik moest worden genezen. De dochter moest de kous van het rechterbeen uittrekken, bekl. gaf haar onverwacht een kleine prik in de voet, de schrik volgde, maar de genezing bleef uit. Eene nicht van Kestens, die er wat bleek uitzag, gaf bekl. den raad eene soort wortel in een kan kokend water te laten aftrekken en daarvan in te nemen, terwijl zij nog voor een stuiver duivelsdrek op den rug moest dragen. Bekl. kreeg hier voor zijne diensten 55 cts.

De pres., mr. van Blom richt tot bekl. het woord.

Spr. zegt: „Nu Kuvee, hebt ge reeds herhaalde malen hier en elders terecht gestaan voor het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. Gewoonlijk waren het onschuldige middelen bij onschuldige gevallen. Thans echter hebben wij er een geval bij, dat, had men uwen raad gevolgd, iemand zeer zeker den dood had gekost. Het was met dat meisje van de Wed. van Essen, dat zóó ziek was, zóó bedenkelijk ziek, dat de moeder de hulp van twee geneesheeren had ingeroepen.

Gij durfdet het te wagen haar aan te raden die geneesheeren af te zeggen en uwe kwakzalversmiddelen aan te nemen nog wel onder de bevreesdmaking, dat haar leven er mee gemoeid was. Ja, zeker was haar leven er mee gemoeid, maar eerst dan wanneer men uwen raad had gevolgd. Gelukkig, ook voor u, heeft men dat niet gedaan, maar was het ergste gebeurt, de aanklacht tegen u zou daardoor zeer verzwarend geworden zijn.

Bekl. verontschuldigt zich door te zeggen dat hij in genoemd geval wel „raad" gegeven, maar geen geld gevraagd heeft.

De eisch luidt: een jaar gevangenisstraf en de kosten.

Uitspraak Maandag 4 Augustus.

Bekl, merkt nog op dat hij de straf voor zulke kleinigheden veel te zwaar vindt.

(*N. Advbl. v. Heerenveen.*)

Middeltjes tegen Cholera.

Geen ziekte of kwaal ontsnapt aan de aandacht der kwakzalvers. Eenvoudige of in den regel van zelf genezende aandoeningen, zoowel als hevige en besmettelijke ziekten, ze zijn in het oog van den kwakzalver eenerlei. Alles zegt hij met wat droppelen of pillen te kunnen genezen.

Het ontbreekt dus ook niet in onze nieuwsbladen aan advertenties van middelen tegen cholera. Nu deze vijand dreigt, worden de oude advertenties weer opgezocht, wordt een nieuw middel expres voor deze gelegenheid uitgevonden, of een oud middel, dat tot nu toe alleen voor andere kwalen diende, door het bijvoegen van een paar woorden in de advertentie tegen de cholera geschikt gemaakt.

Er bestaan geen middeltjes ter voorkoming zoo min als ter genezing van cholera. Doch menigeen tracht met de onkunde en de angst der burgers zijn voordeel te doen en vandaar dat wij hier reeds een viertal middelen hebben te bespreken.

No. 1. Verleden jaar, toen de vijand ook om dezen tijd zich vertoonde, doch op nog grooteren afstand dan thans, kwamen de *cholera-droppels* van VAN LOHE plotseling opdagen. Wij bespraken ze juist een jaar geleden, nadat een der leden van de Vereeniging ze onderzocht had. Het kleine fleschje van 20 gram inhoud dat men voor *f* 1 koopt, bevat *Melisse-spiritus* waarin *Pepermunt-olie* en *Kaneel-olie* is opgelost.

No. 2. Een met het vorige voor een groot deel overeenkomend vocht is de *Alcool de Menthe de Ricqlès*, dat bestaat uit *Spiritus* (80 gram) met *Pepermunt-olie* (3,5 gram). Dit vocht werd al sinds lang bij ons geadverteerd en het prijkte zelfs het vorige jaar op de Amsterdamsche tentoonstelling. Toen werd het echter als onfeilbaar aanbevolen tegen *verstopping, maag-, hart-, zenuw- en hoofdpijnen* en bovendien als „tevens uitstekend voor het toilet en de tanden." De thans weer opgedoken advertentie heeft echter nu tot opschrift gekregen de woorden: *Behoedmiddel tegen overerfelijke ziekten* en behalve tegen de zoo even genoemde kwalen wordt thans ook nog het vocht onfeilbaar verklaard tegen *dissenterie* en *cholerine*. De bedoeling is duidelijk om van de ontstane vrees voor cholera te profiteeren.

No. 3. Hebben wij in No. 2 dus een middeltje dat voor deze gelegenheid geschikt gemaakt is, een ander schijnt expres voor deze bijzondere omstandigheid te zijn uitgevonden. Het wordt op een zonderlinge wijze gedebiteerd. Onze aandacht werd er op gevestigd door een advertentie in het *N. v. d. D.*, waarbij depôthouders gevraagd werden voor *Produits des Alpes Maritimes*, brieven te richten onder de letters A. P. X. aan een advertentie-bureau te Harlingen. Toen iemand op deze aanvraag schreef kreeg hij een gedrukt blaadje, waarin de voorwaarden voor het depôthouderschap vermeld stonden en ook een oranjekleurig stroobillet, dat te 's Gravenhage zou verspreid worden, waar het hoofddepôt is gevestigd. Dit zonderlinge blaadje is van den volgenden inhoud:

Ingezetenen van 's Gravenhage!

Aanstaande Vrijdag zal de opening onzer depôts à l'Americaine worden kenbaar gemaakt.

De Hollandsche vlag, omlijst door de kleuren van ons geliefd Vorstenhuis, zal U den weg wijzen naar de Apotheken voor den gezonden mensch.

Wij zijn geen kwakzalvers, die U een doosje pillen ter waarde van 2 centen voor 2 gulden of een fleschje water van helsche steen voor 3 gulden aanbieden.

Wij zijn geen dokters, zooals de geleerde mannen die in Uw midden wonen, die U aan Uwe stervensspronde naderen en in de ure van gevaar den moed hebben hun eigen leven prijs te geven om het Uwe te redden.

Wij zijn ook geen doctoren à la Molière, die door den hoed en de toga de wijsheid erlangden, benoodigd om U *in den grond* te genezen.

Wilt gij weten wie wij zijn?

Wij zijn de Firma PEREBOOM & Co., die den winter in het heerlijk klimaat der Maritime Alpen doorbrachten en nog iets anders deden dan luieren en slapen.

Wij zochten de middelen, niet om U te genezen, maar om te voorkomen dat *cholera* pest en kwaadaardige koortsen de vaders van hunne kinderen, de vrouwen en moeders van al wat haar lief is zullen wegrukken.

Of wij geslaagd zijn? Beantwoordt dit over eenige weken, als de gevreesde vijand, die met rassche schreden nadert en als een dief in den nacht rondsluipt, U voor Uwe nabestaanden gespaard zal hebben!

Den Haag, 10 Juli 1884. PEREBOOM & Co.

Men kan hiermede lachen, maar ieder weldenkende moet zich tevens ergeren over deze poging, om bij het naderen van een vreesselijke ziekte op zulk een wijze van de goedgeloovigheid van het publiek gebruik te maken.

Een ander papiertje, dat eveneens als stroobillet schijnt te moeten dienen, is niet minder grappig van inhoud. Ziet hier:

Ingezetenen van 's Gravenhage!

Onze Société industrielle, wel wetende dat het Haagsche publiek, voorgegaan door zijn geliefd Vorstenhuis, streng is in de beoordeeling van goed en kwaad, is zeer gestreeld door het goed onthaal dat hare puike artikelen op hunne juiste waarde worden geschat.

Wie ook van het beschaafd publiek door mij met een weinig dezer vochten werd begiftigd, het oordeel was algemeen: *„uitstekend niet te evenaren, onovertrefbaar."*

Op mijn voorstel zal bij het veroveren der kristallen geslepen Bohemer flacons van *f* 3.— waarde *het recht van den sterkste* tot niet worden gereduceerd.

Ieder die van des middags 12 uren den 14en tot des middags 12 uren den 15en Juli a. s., hoe gering ook, koopt, wordt zeer beleefd verzocht, zijn naam en juiste woonplaats per kaartje of briefje op te geven; dan zullen wij voor hen in tegenwoordigheid van getuigen, loten en daarna de gelukkigen bekend maken. Die flacons dragen den naam van Multiplex de la Princesse, eene herinnering voor Uw dierbaar Vaderland, om onzen Oranjespruit in eere te houden.

Wij eindigen met de hoop uit te spreken, gij onze depôthouders, allen menschen die zulks verdienen, zult begunstigen, en hopen dat wanneer wij misschien nog *f* 1000 aan flacons bij de eerstgenoemde zullen voegen, dit niet onaangenaam zal gevonden worden.

De optocht heden georganiseerd brengt ons onwillekeurig op den kreet van: LEVE ORANJE!!! BLOEIE UW VADERLAND!!

DE DIRECTIE.

De depôthouders, die a. s. Maandag 's middags te 12 ureu precies moeten verkoopen, zijn voor 's Hage de Heeren.....

Alléén daar zal door mij voor de te leveren waar worden ingestaan.

De centraal-depôthouder zal, als er een solide en tevens flinke gevonden is, later worden bekend gemaakt.

N. E. PEREBOOM & Co.

Toen iemand op den aangegeven datum zich naar

een der depôthouders begaf, kreeg hij voor 50 ct. drie kleine platte fleschjes die de volgende opschriften droegen:

EXCELSIOR, *Eau de Cologne des Alpes-Maritimes Antinevralgique. Proef 20 cent.*

ANTI-MOUSTIQUE *à l' Eucalyptus Globulus des Alpes-Maritimes. — Contre insectes, Mouches etc. Proef 15 cents.*

EAU MERVEILLEUSE *à l' Eucalyptus Globulus Ozonisée. Pour fortefier la tête et la racine des cheveau. Proef 15 cents.*

Het schijnt dus een exploitatie van de praeparaten van *Eucalyptus Globulus* te zijn, een plant, waarmee reeds menigeen zijn geluk heeft beproefd.

Gelukkig schijnt deze exploitatie, ten minste tot nu, op te kleine schaal te zijn ingericht, om veel succes te hebben. De 5 depôthouders in den Haag zijn bijna geheel onbekende personen (geen hunner namen komt in het Haagsche adresboek voor) en de een bij wie men zich, na hem uitgevonden te hebben, vervoegde, was op den aangegeven dag niet eens te huis en had maar een kleinen voorraad beschikbaar. Er was echter een boek aanwezig en daarin mocht men zijn naam schrijven om dan later het recht te hebben aan een loterij om een groote flesch deel te nemen.

Misschien krijgt de zaak echter nog uitbreiding en dan is 't bovenstaande denkelijk voldoende om het dwaze van de onderneming in 't licht te stellen. Het verbinden van een loterij aan den verkoop van kwakzalverswaren, is naar wij meenen een oorspronkelijk idée van de firma N. E. PEREBOOM & Co. Wie weet hoe vruchtbaar dat idée voor de beurs der kwakzalvers in het algemeen kan worden.

No. 4. Het *Purgatief van Oidtmann*, waarover wij vroeger hebben gesproken en dat tegen allerlei kwalen wordt aanbevolen, heet thans ook een voorbehoedmiddel tegen cholera te zijn. In een circulaire wordt het aldus door Oidtmann aanbevolen:

REMÈDE PREVENTIF CONTRE LE CHOLÉRA.

„*Pour se préserver du Choléra, il faut — outre „une diète rationelle — régler les selles (le ma„tin et le soir) afin de ne pas donner aux mi„crobes le temps de se reproduire dans les intestins.*

„*C'est pourquoi je prends la liberté de recom„mander à mes confrères mon purgatif etc.*"

Zoo luidt het woordelijk! Wij vragen onzerzijds alle geneeskundigen, is er vreesselijker raad denkbaar dan in tijden van cholera de ingewanden twee malen daags tot afgang te prikkelen?

De persoon die dezen raad durft geven om daardoor zich debiet te verschaffen voor zijn eigenaardig purgeermiddel is dezelfde, jegens wien wij door de rechtbank te Maastricht tot schadevergoeding werden veroordeeld, omdat wij tegen hem en dit zoogenaamd purgatief hadden gewaarschuwd.

Kleine mededeelingen.

Weer twee middeltjes om het haar te kleuren.

ASIATIQUE EN EAU D'AMERIQUE.

Ziedaar weer twee nieuwe haarmiddeltjes, waaraan twee werelddeelen hunne namen hebben geschonken, beide van echt Nederlandschen oorsprong.

Asiatique kost *f* 1.50 per flacon en wordt in den handel gebracht door W. T. LAMMERS te Rotterdam. Het wordt als een onschadelijk middel aanbevolen en gelukkig leerde het onderzoek dat het dit is. Het lid der Vereeniging de heer W. F. HAMMES te Rotterdam onderzocht het vocht en bevond dat het bereid was in navolging van het voorschrift van NAQUET (zie no. 1 van dezen jaargang) met *Bismuth* tot grondslag. Er was evenwel wat glycerine bijgevoegd en ook bevond zich er in een neerslag van zwavel, wat juist werkende naar NAQUET's voorschrift er niet in behoeft te zijn.

Eau d'Amerique evenwel, dat door den Leidschen kapper BOLLINGER in den handel gebracht werd, bleek al weer een vergiftig haarwatertje te zijn. Het lid der Vereeniging de heer A. J. WIJNNE te Zalt-Bommel, onderzocht het en bevond dat het, zooals zoo vele andere, loodhoudend was. Voor een deel was het lood als zwavelverbinding gepraecipiteerd, voor een ander deel was het, met hyposulfiet, nog opgelost.

Terwijl wij dus tegen het eerstgenoemde middel, als bij het gewone gebruik niet gevaarlijk, geen bezwaar hebben, vermeerdert het tweede de reeks van gevaarlijke loodhoudende haarwatertjes. De reeks van het 10-tal dezer, dat bij ons gedebiteerd wordt en waarvoor men zich heeft te wachten, is dus nu: *Eau des Feés, Allen's-Haarhersteller, Melrose, Het Nieuwe Haarmiddel(verkoophuis), De Nieuwe London Haarhersteller, Eau de Zenobie, Royal Windsor Haarhersteller, Eau Hamilton, Ayer's Haarversterker* en *Eau d'Amerique.*

Het Dronkemansmiddel van de Erven Wed. Abbring.

In het *Friesch Volksblad* van 27 Juli j. l. komt een verhaal voor van het treurig gevolg dat de aanwending van het middel tegen dronkenschap van de Erven Wed. Abbring, te Amsterdam, dat wij in het vorig nommer bespraken, bij iemand uit den gegoeden arbeidersstand op een dorp in Friesland gehad had.

Toen de man meer en meer aan den drank geraakt was en daardoor zijn werk bijna geheel verzuimde, was hij zoo gelukkig een erfenis te krijgen. Een oud vriend van zijn vader, die hem er van wilde terughouden ook dit geld spoedig in jenever te zien opgaan, deelde hem mede dat er in Amsterdam een middel te krijgen was, dat iemand geheel van de neiging tot drank kon genezen en bood aan dit voor hem te bestellen. De *f* 25 werden van de erfenis genomen en vol vertrouwen ging de man het poeder gebruiken. Ook het voorschrift, gedurende 56 weken geen drank te gebruiken, begon hij te volgen. Toen hij dit een half jaar had gedaan, wilde hij eens beproeven of het waar was, zoo als de Erven Wed. Abbring schreven, dat de patient door dit onfeilbaar middel voor goed een afschrik van den drank zou krijgen. Vol verwachting over de uitkomst der proef, plaatste hij een glaasje drank voor zich, proefde ..... en dronk het spoedig tot den bodem toe leeg.

Daarmede was 's mans geloof in het middel verdwenen, zijn hoop op het welslagen vernietigd. Hij dronk meer en meer en bespotte den vriend die hem *f* 25 uit den zak had geklopt voor iets dat niets uitwerkte. Eenige jaren later was hij een volslagen dronkaard en doodarm.

Correspondentie.

— Sinds de vorige maand zijn de volgende 10 leden tot de Vereeniging toegetreden:

Abbekerk, Dr. F. Spaander.
's Gravenhage, W. G. J. Baron van Boetzelaar van Kijfhoek, Ambtenaar bij het Kadaster.
Hoogwoud, J. C. van Zelm, Geneesheer.
„ C. F. Immink „
Leiden, Dr. W. Rutgers v. d. Loeff.
Maastricht, P. Roersch, Apotheker.
„ Jos. Steyns, „
Meppel, Het Natuurkundig Genootschap.
Spanbroek, G. C. van Balen Blanken Jr., Arts.
Winkel, W. H. Melchior, Geneesheer.

Terwijl daarentegen 1 lid bedankt heeft, de heer Dr. H. J. v. H. te Oene (zonder opgaaf van redenen), is hierdoor het getal leden met 9 gestegen en bedraagt dit thans **1020**.

— Voor de meeste der leden, die hun contributie nog niet zonden, hebben wij thans *postquitanties* afgegeven, zoodat het zenden van postwissels voor hen onnoodig is.

De *leden-studenten* die nog niet betaald hebben, worden evenwel verzocht dit nog per postwissel te doen, daar wij, vreezende dat postquitanties hen thans in de vacantie niet zouden bereiken, deze niet voor hen hebben afgegeven.

Ook voor de *Buitenlandsche leden*, met name die in *België* en in *Indie*, gaven wij geen postquitanties af, en wij verzoeken hen dringend hun contributie per *postwissel* te betalen.

— Men vraagt ons naar de volgende nommers van het Maandblad, die niet meer voorhanden zijn en waarvan de aanvrager gaarne toezendingen of prijsopgaven ontving. Het zijn: Jaarg. I nos. 1 en 2; Jaarg. II nos. 1, 7, 10 en 11 (bijvoegsel). Aanbiedingen bij den uitgever van dit blad.

— In het nommer van Maart jl. schreven wij het volgende:

„Men begint nu zelfs uit Indie aan de Nederlandsche lijders middeltjes toe te zenden. In een advertentie in onze nieuwsbladen biedt iemand te Buitenzorg aan voor *f* 2 50 per pakje een middel tegen graveel en nierziekte over te maken."

Wij wilden hiermede niets kwaads van dit middel zeggen, waarvan wij naam noch verkooper noemden, doch slechts op het zonderlinge feit wijzen dat men een geneesmiddel op deze wijze in den handel bracht. Elke patient moest dan naar Indie schrijven en er een rijksdaalder heen zenden en kon eerst na 3 maanden zijn geneesmiddel ontvangen! Dit scheen ons niet den meest practischen weg om het publiek te helpen en bovendien niet geschikt om vertrouwen in te boezemen.

Hiermede meenen wij geantwoord te hebben op het ingezonden stuk van den verkooper, geplaatst in de *N. R. Ct.* van 1 Juli en gedateerd uit Buitenzorg 27 April. Over het middel zelf (bladeren van Ortosiphon Stamineus) laten wij ons ook nu niet uit, omdat het ons onbekend is. Wij raden echter den verkooper, als hij werkelijk iets goeds er mee voor heeft, het door Europeesche geneeskundigen te doen onderzoeken en het dan in den handel te brengen, zoodat alle apothekers het kunnen afleveren. Vóór dat een grondig onderzoek is ingesteld er reeds in de advertenties genezing door te belooven, en het dan bij een bekenden depôthouder van tal van kwakzalverijen in depôt te geven, is juist de rechte manier om, zoo het werkelijk een goed middel is, het nooit tot zijn recht te laten komen.

Nog wordt in het ingezonden stuk gezegd dat de verkooper kosteloos een hoeveelheid bladeren ter beproeving aan ons heeft toegezonden. Wij teekenen hier aan dat wij tot nu toe (28 Juli) niets hebben ontvangen en dus ook niet kunnen voldoen aan het verzoek van verschillende personen die er ons om hebben gevraagd Doch tevens wijzen wij er op dat wij een zoodanige beproeving niet op ons zouden kunnen nemen. De geneeskundige faculteiten aan de academies, zoowel als de geneeskundigen in het algemeen, zijn daarvoor aangewezen, niet de redactie van dit blad.

— De Redactie van *Sempervirens* danken wij voor het vertrouwen in ons, dat blijkt uit hare bespreking van de zoo even genoemde zaak. Zij zal echter, hopen wij, thans inzien, dat de weinige woorden door ons in het Maandblad van Maart ter neergeschreven, (die boven herhaald zijn doch in het ingezonden stuk door den heer R. niet volledig waren weergegeven) door haar eenigszins te kras zijn opgevat.

— J. J. K. Dank voor de zeer juiste opmerking. Bij herdruk te verbeteren.

— A. G. L. Ons is nog niets bekend van *Dr. J. Collis Browne's Chlorodyne.* Kan een onzer lezers helpen? (Niet te verwarren met het nieuwe bleekmiddel genaamd *chlorozon*).

— Wij maakten in het vorig nommer melding van een arts (officier van gezondheid) die een getuigschrift had afgegeven o. a. behelzende dat een zekeren drank uit de beste kruiden was bereid. Thans deelen de agenten voor den verkoop van dien drank in het volksblad *De Echo* mede, zij het recht niet hebben den naam van dien arts in de couranten te noemen; hetwelk — voegen zij er bij — wel voor de degelijkheid van de bedoelden persoon pleit. Wij zijn zoo vrij dit laatste te betwijfelen.

— De heer SCHOEPP, apotheker te Maastricht, wiens fabricatie en debiet van Urbanus- en Schreuderspillen wij in 't vorig nommer afkeurden, mede omdat hij zich daarbij ten onrechte DR. SCHOEPP noemt, schrijft in het Pharm. Weekblad een artikel ter zijner verdediging. Daar noch het fabriceeren, noch het debiteeren, met gelijktijdige aflevering van zonderlinge gebruiksaanwijzigingen, ontkend wordt, en evenmin dat daarbij door hem, die geen geneeskundige is, als DR. S. onderteekend wordt, zouden wij over de zaak kunnen zwijgen. Echter moeten wij hier even aanstippen hoe het mogelijk is dat de heer S. van een „particulier schrijven van de redactie van het maandblad" kan spreken. Dit verklaart zich als men weet dat de heer S., korten tijd vóór dat wij iets over hem publiceerden, zich had aangemeld om lid der Vereeniging tegen de kwakzalverij te worden. Wij hebben hem toen moeten antwoorden met het oog op art. 5 alinea 2 der Statuten hem niet te kunnen inschrijven Toen hij nadere opheldering vroeg schreven wij dat hij de reden er van wel zou kennen en haar anders uit het maandblad later zou kunnen te weten komen. Daarop volgde een correspondentie met een derde, die ons trachte terug te houden iets over deze zaak te publiceeren. Wij hebben echter gemeend ook nu ons niet door omstandigheden, buiten de zaak zelf gelegen, te moeten laten weerhouden om af te keuren wat afkeurenswaard is.

Wat de heer S. mededeelt van een ander apotheker, die eveneens Urbanuspillen zou fabriceeren en verkoopen, vermindert natuurlijk zijn schuld niet en zou slechts dan een argument zijn tegen ons wanneer die andere apotheker lid onzer Vereeniging was, wat echter, voor zoover wij kunnen nagaan, niet het geval is; of indien wij, door deugdelijke bewijzen met de zaak in kennis gesteld, over hem en zijne fabriek bij uitzondering hadden gezwegen.

Dat de heer S. in den laatsten tijd, zooals de redacteur van het *Pharm. Weekbl.* verzekert, „de genoemde pillen niet meer op de gewraakte wijze met gebruiksaanwijzingen" aflevert, doet ons veel genoegen. Ware de datum opgegeven waarop die aflevering was geëindigd, dan ware het allicht niet moeielijk de omstandigheid aan te geven die tot deze bekeering waarschijnlijk het meest heeft bijgedragen.

— X. te A. Het waschwater dat door J. LOONEN, te Bergen op Zoom verkocht wordt onder den naam van: „*Hygia-water- gezondheid- reinheid- onontbeerlijk hulpmiddel „tegen besmettelijke ziekten*", bleek bij onderzoek niets anders te zijn als het bekende *Eau de Javelle* of bleekwater, terwijl de onzuivere samenstelling (eene rijke koolzure natron gehalte) wijst op slechte bereiding. 't Is wel wat heel erg bij zulk eene ervaring in het prospectus de verzekering te lezen: „NB. Het hygia-water heeft niets hoegenaamd ge„meen met de tot nu toe in gebruik zijnde ontsmettings„middelen."

— V. te Z. *Redlauers Exteroogen tinctuur* bestaat uit Collodion met 20 percent Salicylzuur door een weinig Indigo gekleurd. Het wordt verkocht in kleine fleschjes van 10 gram inhoud à 50 cent.

— L. S., Grand Rapids, Mich. Dank voor Uw aanbod; wij nemen het gaarne aan en alle kosten voor onze rekening. Het gezonden proefje voor de tentoonstelling is reeds zeer interessant.

Wat gij schrijft over de kwakzalverij in de Vereenigde Staten geldt in beginsel ook maar al te zeer voor de oude wereld. „Neem b. v. enkel zuiver water, kleur en geur het een weinig, doe het in een mooi fleschje en dit fleschje in een sierlijken *wrapper* — want elegant moet het ingepakt worden, aantrekkelijk — adverteer vervolgens het middel in zoovele couranten en in zooveel talen mogelijk, vergezeld van eenige getuigschriften, waar of niet waar, dat is volkomen hetzelfde ..... en nu zijt ge zeker langzamerhand dozijnen en dozijnen er van te verkoopen. Fabrieken op groote schaal kunt gij er dan voor oprichten." Zóó is het niet alleen in Amerika maar bijna overal in de beschaafde wereld. Overal geldt: Prenez rien du tout, annoncez le hardement et vous en vendrez autant que vous voudrez.

— Veel moest wegens plaatsgebrek blijven liggen.

Herhaalde Waarschuwingen.

Miraculo preparaten. In den laatsten tijd wordt weer de volgende advertentie geplaatst:

Zwakte toestanden worden bij oude en jonge mannen blijvend onder waarborg genezen door de wereldberoemde *Miraculo-Preparaten* van den Medicinalraad Dr. MÜLLER, die verschillende gouden medailles verworven hebben en aan elk verzwakt lichaam de kracht der jeugd teruggeven. Nieuwe wetenschappelijke verhandeling in de Nederlandsche taal, tegen toezending van 60 cent in postzegels, geheim en franco.

Wij herinneren er daarom aan, hoe wij kort geleden hebben aangetoond, dat noch bij oude noch bij jonge mannen eenige genezing mogelijk is door deze preparaten en ook geen kracht der jeugd daardoor kan teruggegeven worden. Het onderzoek van het lid der Vereeniging Dr. van Hamel Roos heeft geleerd dat men niets ander krijgt dan wat spiritus (brandewijn) om mee te wasschen en een ijzermiddeltje om in te nemen. — Verder zij hier herhaald:

Dat er geen Medicinalraad Dr. MÜLLER bestaat, maar de geheele zaak een exploitatie is en de beloofde waarborg niets als een klank zonder beteekenis.

Dat de nieuwe wetenschappelijke verhandeling in de Nederlandsche taal, niet nieuw en niet wetenschappelijk en zelfs in 't geheel geen verhandeling is, maar een erbarmelijke reclame voor de genoemde middelen in onbeholpen taal te zaam geflansd.

Niemand zij dus zoo onnoozel om, al ware 't ook enkel uit nieuwsgierigheid 60 cts. weg te werpen door de enkele bladzijden druks te laten komen.

Leeuwarden — Coöperatieve Handelsdrukkerij.